

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Rîșcani

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Rîșcani

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2068, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2068, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Dosarul nr.3-1020/2022

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani), Judecător Vitalii Ciumac, în scopul asigurării examinării cauzei civile nr. 3-1020/2022 intentate la cererea de chemare în judecată în contenciosul administrativ, depusă de *Sergiu Stratulat împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative*,

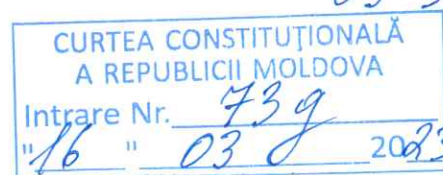
Vă expediază sesizarea Curții Constituționale pe marginea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de avocatul Viorel Procopii în interesul reclamantului Stratulat Sergiu.

Anexe: - copia încheierii din 01.03.2023 prin care s-a admis cererea privind sesizarea Curții Constituționale privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 2 file;

- sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe 14 file;
- copia cererii de chemare în judecată, pe 13 file;
- copia mandatului avocațial.

Judecătorul Judecătoriei Chișinău
(sediul Rîșcani)

Vitalii Ciumac

Curtea constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 38
MD2004

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

a prevederii inclusă în art. 5 alin. (2) lit. a¹) din Legea 156/1998
„privind sistemul public de pensii”

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

Avocat Viorel Procopii, reprezentant al reclamantului, în cauza examinată în procedura Codului administrativ „Sergiu Stratulat vs Casa națională de asigurări sociale”.

Instanța de judecată

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani

Judecător: Vitalie Ciumac

Adresa: MD 2068, mun. Chișinău, str. Kiev, 3

Telefon: (022) 44-53-17, (022) 43-82-98 (cancelaria), (022) 44-01-72 (judecător);
e-mail: jrc@justice.md.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

Reclamantul Sergiu Stratulat a activat în cadrul Ministerului afacerilor interne al RSSM/RM din 01.10.1979 până la 09.09.1996, când a fost eliberat din serviciu pe motiv de boală, fiindu-i stabilit *gradul II de invaliditate* de către Comisia medico-militară a MAI și i-a fost atribuită *pensia de dizabilitate*.

Ulterior, Sergiu Stratulat a mai activat în cadrul Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău în perioada 02.06.1997 – 18.10.2010. În interiorul acestui termen reclamantul s-a aflat în următoarele concedii:

- a) Concediul de îngrijire a copilului până la 3 ani, în perioada 25.08.2006 – 17.10.2007.
- b) Concediul de îngrijire a copilului până la 6 ani, în perioada 17.10.2007-17.10.2010.

Pe 25.08.2021, Sergiu Stratulat s-a adresat către Casa teritorială pentru asigurări sociale Ciocana cu cererea privind *transferul de la pensia pentru dezabilitate la pensia pentru limita de vârstă*, la care a primit refuzul exprimat prin Decizia 95/2021/36531 din 20.09.2021, din motivul că nu a confirmat stagiul minim de cotizare în mărime de 15 ani, confirmând doar 12 ani 9 luni, nefiind inclus în acest termen: 1) perioada de 01.10.1979 până la 09.09.1996, când a activat în cadrul MAI; 2) perioada de 25.08.2006 până la 17.10.2007, când s-a aflat în Concediul de îngrijire a copilului până la 3 ani.

Reclamantul a readresat cerințele sale către CNAS prin demersurile înaintate pe 16.11.2021 și 23.12.2021, prin care a solicitat recalcularea stagiului de cotizare, necesar pentru calcularea pensiei pentru limita de vârstă, cu includerea perioadelor sus-menționate.

Pe 24.03.2022, Sergiu Stratulat a depus *Cererea prealabilă, adresată CNAS*, prin care a cerut a fi transferat de la pensia de dezabilitate la pensia pentru limita de vârstă, cu includerea în stagiul de cotizare a calculat (12 ani 9 luni) a perioadelor de: a) 01.10.1979 - 09.09.1996, când a activat în cadrul MAI (ce constituie 16 ani 9 luni) și b) 25.08.2006 - 17.10.2007 când s-a aflat în Concediul de îngrijire a copilului până la 3 ani (1 an și 2 luni).

Prin *răspunsul CNAS nr. 1-607/22 din 06.04.2022*, lui Sergiu Stratulat i-a fost respinsă Cererea prealabilă, pe motivul că acestuia deja i-a fost stabilită pensia pentru dezabilitate în condițiile Legii nr. 1544/1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne”, iar prin trimitere la prevederile art. 5 alin. (2) lit. a¹) din Legea 156/1998 „privind sistemul public de pensii” stabilirea pensiei pentru limita de vârstă nu este posibilă.

Pe 26.04.2022 Sergiu Stratulat s-a adresat instanței de drept administrativ cu cererea respectivă de chemare în judecată.

La etapa cercetării în fond a cererii de chemare în judecată, reprezentantul reclamantului, avocatul Viorel Procopii a ajuns la concluzia existenței unui eventual caz de neconstituționalitate a prevederii legale, prin prisma cărei pârâtu CNAS a formulat refuzul său de a susține cererea lui Stratulat Sergiu. Drept urmare, a fost formulată și depusă la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani prezenta sesizare.

C. Obiectul sesizării¹

Obiectul sesizării îl constituie prevederea inclusă în art. 5 alin. (2) lit. a¹) din Legea 156/1998 „privind sistemul public de pensii” și anume a doua parte a punctului respectiv:

„(2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sunt:
(...)

a1) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, **dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993;**”

ce constituie o interdicție nejustificată aplicată persoanelor care au pensia stabilită conform Legii 1544/1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne”, de a include în stagiul de cotizare și perioada când aceștia exercitau un serviciu reglementat conform Legii 159/1998 „privind sistemul public de pensii”.

Astfel, persoanele care pe parcursul vieții au activat într-un serviciu militar (MAI, Pază de stat, penitenciar etc.), obținând o pensie pentru limita de vârstă sau invaliditate (în cazul nostru), iar ulterior au activat o perioadă anumită în domeniul civil, nu pot beneficia de întreaga perioadă de muncă, fiind privați de dreptul de a beneficia de cotizațiile sociale achitate la stat, acestea fiind însușite de bugetul republican fără careva compensări.

Aplicat la caz, reclamantului Sergiu Stratulat i-a fost stabilită pensia pentru dezabilitate la finisarea perioadei de activare în cadrul MAI: 01.10.1979 - 09.09.1996 (ce constituie 16 ani 9 luni) - de care beneficiază până în prezent. Prin trimitere la prevederile art. 5 alin. (2) lit. a¹) din Legea 156/1998 „privind sistemul public de pensii” CNAS refuză de al trece la pensia pentru limita de vârstă și nu-i alipește la mărimea pensiei existente calculul pentru perioada de muncă exercitată după acordarea pensiei – calculată conform Deciziei nr. 95/2021/36531 din 20.09.2021, întocmită de CTAS Ciocana, în mărime de 12 ani 9 luni. Deoarece această durată (12 ani 9 luni) se află sub limita minimă de 15 ani, necesară pentru stabilirea unei pensii pentru limita de vârstă conform Legii 156/1998, iar CNAS refuză de a include în această perioadă durata activării lui reclamantului în cadrul

MAI(16 ani și 9 luni) sub pretextul că ultima cade sub incidența altei legi - Legea 1544/1993, Stratulat Sergiu este privat de posibilitatea de a beneficia de cotizațiile sociale achitate de el în perioada de activitate în muncă după 09.09.1996 - data stabilirii pensiei pentru dezabilitate.

Considerăm că prevederea inclusă în art. 5 alin. (2) lit. a¹) din Legea 156/1998 „privind sistemul public de pensii”:

„(...)dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993;”

- este neconstituțională, contradictorie cu alte norme de drept și nu corespunde exigențelor de claritate, și previzibilitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Susținem că prevederea legală contestată în fața Curții Constituționale sunt contrare următoarelor norme din Legea supremă:

Art. 16 alin. (2) din Constituție: Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Art. 20 alin. (1) din Constituție: Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Art. 41 alin. (1) din Constituție : Orice persoană are dreptul la muncă, la liberă alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Art. 47 alin. (2) din Constituție: Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Art. 54 alin. (1), (2) din Constituție: În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului Internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție²

Reiterez că, reclamantul Sergiu Stratulat a desfășurat activități de muncă care, în sensul calculării drept stagi de cotizare pentru stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, sunt reglementate de acte normative diferite:

- 1) perioada activării în cadrul MAI, 01.10.1979 - 09.09.1996 (ce constituie 16 ani 9 luni), reglementată de Legea 1544/1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne”
- 2) perioada activării în cadrul Judecătoriei Ciocana, Chișinău, 02.06.1997 – 18.10.2010, reglementată de Legea 156/1998 „privind sistemul public de pensii”.

Prin trimitere la dispoziția art. 5 alin. (2) lit. a¹) din Legea 156/1998 „privind sistemul public de pensii”, CNAS refuză de stabili o pensie unică prin care vor fi luate în calcul ambele perioade.

Suntem de opinia că, dispoziția legală enunțată nu corespunde exigențelor de claritate și previzibilitate, și prin esența sa afectează următoarele drepturi garantate prin Constituție:

- I. Dreptul la egalitate, consacrat în art. 16 al Constituției Republicii Moldova.
 - Se creează un avantaj nejustificat în aprecierea muncii beneficiarilor Legii 1544/1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne” în raport cu munca exercitată de beneficiarii Legii 156/1998 „privind sistemul public de pensii”. În cazul lui Stratulat Sergiu, acest dezavantaj a avut drept urmare faptul că, activitatea de muncă exercitată în calitate de polițist o înlătură/desconsideră pe cea exercitată în calitate de funcționar public – nefiind ambele luate în calcul la stabilirea stagiului general pentru acordarea pensiei. Statul are obligația de a aprecia egal cetățenii care

desfășoară o activitate de muncă legală, asigurându-le o tratare egală indiferent de munca prestată.

II. Dreptul la asigurare în caz de invaliditate, (...) bătrânețe, prevăzut de art. 47 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova.

- Pensia pentru limita de vârstă constituie o asigurare socială pe care Statul o acordă cetățenilor la survenirea bătrâneții. Potrivit Legii 156/1998 „privind sistemul public de pensii”, statul și reclamantul și-au asumat obligații reciproce. Astfel, reclamantul avea obligația de a achita cotizația socială, din salariul pe care îl primea pentru munca prestată în calitate de funcționar public, iar statul era obligat de a recunoaște perioada de muncă realizată de a o include în stagiul general, calculat la stabilirea pensiei pentru perioada limita de vârstă. Corespunzător, reclamantului și-a îndeplinit obligațiile asumate și a activat în calitate de funcționar public la Judecătoria Ciocana, Chișinău desfășurând un stagiul de cotizare în perioada 02.06.1997 – 17.10.2007. Statul, însă, la momentul când reclamantul a atins vârsta necesară stabilirii pensiei pentru limita de vârstă a refuzat să-și execute obligațiile sale, nu a alipit această perioadă la stagiul anterior de muncă și nu a efectuat o recalculare a mărimii pensiei.
- Urmează a ține cont de faptul că, quantumul pensiei depinde în mod direct de calculul vechimii în muncă, corespunzător, diminuarea sau neluarea în calcul a anumitor perioade de activitatea în muncă are repercusiuni directe asupra quantumului pensiei. Respectiv, diminuarea pensiei sau stabilirea acesteia într-un quantum mai mic decât ar fi trebuit presupune o ingerință directă în dreptul de asigurare în caz de bătrânețe, garantat de art. 47 alin. (2) din Constituție.

Invocăm utilizarea abuzivă de către stat, în persoana CNAS, a mecanismelor de care dispune, atitudine agrăvată de prezența unor prevederi legale vagi și neconstituționale.

III. Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 19/2016, în paragraful 47 a menționat că, caracteristica conceptuală a acestora (a drepturilor sociale) constă în faptul că ele nu au un caracter necondiționat și că pot fi solicitate

numai în limitele prevăzute de lege. Această caracteristică acordă legiuitorului autoritatea de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale. În același timp, implementarea prevederilor legale nu poate fi în conflict cu principiile constituționale, astfel încât normele legale relevante nu pot nega și nici stinge drepturile sociale garantate constituțional. Astfel, la punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale ce garantează drepturile sociale, legiuitorul trebuie să respecte articolul 54 alin.(1), (2) din Constituție, care preced că, la angajarea dispozițiilor referitoare la restrângerea drepturilor și a libertăților fundamentale, existența și substanța acestor drepturi și libertăți trebuie să fie păstrată.

- Având în vedere principiul enunțat, urmează a ține cont de faptul că, calcularea în ansamblu a stagiului de cotizare, realizat de către Stratulat Sergiu în perioadele de activare în calitate de polițist și ulterior în calitate de funcționar public, este un drept dobândit de reclamant în virtutea unei norme legale și nu poate fi suprimat ulterior. Contrar acestui principiu legal, prin Legea nr. 93 din 29.05.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, articolul 5, alineatul (2) al Legii 156/1998 „privind sistemul public de pensii” a fost completat cu litera a¹⁾ cu următorul cuprins: *“a1) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993”*. Prin această, dreptul cetățenilor la o pensie deplină, cu includerea stagiilor de cotizare prevăzute de legi organice diferite, a fost suprimat artificial și unilateral de către stat.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

- Răspunsul nr. 1-607/22 din 06 aprilie 2022 eliberat de CNAS la cererea prealabilă.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria responsabilitate că, toate informațiile prezentate în prezenta sesizare sunt veridice.

Digitally signed by Procopii Viorel
Date: 2023.02.15 21:30:58 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

ÎNCHEIERE

01 martie 2023

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani)
Instanța de judecată în componența
Președintele ședinței, judecător
Grefier

Vitalii Ciumac
Sandra Tocilă

Examinînd în ședință de judecată publică cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de reclamantul Sergiu Stratulat în cadrul examinării acțiunii în contencios administrativ intentate la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Stratulat împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ,

a c o n s t a t a t:

Pe rolul Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) se află în examinare acțiunea intentată la cererea de chemare în judecată în contenciosul administrativ depusă de Sergiu Stratulat împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ.

În cadrul ședinței de judecată reclamantul Sergiu Stratulat a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate cu următoarele solicitări: verificarea constituționalității art.5 alin.2 lit.a/1) din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

În ședința de judecată atît reclamantul Sergiu Stratulat cît și avocatul acestuia, avocat în bază de mandat Viorel Procopii, au susținut cererea depusă și a solicitat admiterea acesteia.

În ședința de judecată reprezentantul pîrîtului, Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind citat în mod legal despre data și ora ședinței de judecată, nu s-a prezentat, instanța de judecată constatînd ca posibilă examinarea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate în lipsa acestuia.

Audiînd părțile pe dosar, studiînd materialele cauzei instanța de judecată, ajunge la concluzia că cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de Sergiu Stratulat este una întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Conform art.195 din Codul Administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Conform art.12/1 din Codul de Procedură Civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului

ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile. Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Instanța reține că, potrivit normelor de drept enunțate, sesizarea Curții Constituționale este admisibilă numai în cazul în care actul normativ este aplicat sau urmează a fi aplicat, conform opiniei instanței, în pricina concretă pe care o examinează.

Conform hotărîrii Curții Constituționale nr.15 din 06.05.1997 cu privire la interpretarea art.135 al.1 lit.g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate exprimă o legătură organică, logica între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din inițiativa părților sau din oficiu de către instanța de judecată. Elementele principale ale excepției de neconstituționalitate sînt: necesitatea efectuării unui control de neconstituționalitate; existența raportului triunghiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituțională, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea și Curtea Constituțională chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate; obiectul excepției de neconstituționalitate.

În acest sens instanța reține că în cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate s-a solicitat: controlul constituționalității prevederilor art.5 alin.2 lit.a/1) din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

Totodată instanța conchide că potrivit art.12¹ din Codul de Procedură Civilă, pentru invocarea excepției de neconstituționalitate, legătura logică și indispensabilă între fondul litigiului și normele de drept ale căror constituționalitate s-a solicitat să fie verificată, este susținut în speță.

Corespunzător, reieșind din faptul întrunirii condițiilor cumulative obligatorii stipulate la pct.82 din Hotărîrea Curții Constituționale din 09.02.2016 pentru a fi posibilă sesizarea Curții Constituționale, instanța conchide de a admite cererea reclamantului Sergiu Stratulat privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, or în cazul deferit judecătii, instanța de judecată se va conduce și va aplica la soluționarea cauzei inclusiv și prevederile legale ale căror control de constituționalitate se solicită a fi verificat de către Înalta Curte.

În temeiul celor expuse și în conformitate cu prevederile art.195, art.230 din Codul Administrativ, art.12¹ alin.1, 2 din Codul de Procedură Civilă, instanța de judecată,

DISPUNE :

Se admite cererea reclamantului Sergiu Statulat.

Se sesizează Curtea Constituțională privind controlul constituționalității prevederilor art.5 alin.2 lit.a/1) din Legea nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

Încheierea separat nu se supune nici unei căi de atac, dar poate fi atacată o dată cu fondul cauzei.

Președinte de ședință, judecător

Vitalii Ciumac